

Votre Programme Matmidim – Chiour BETH

Parashat Emor – Du 25 au 29 Avril 2021

Souguia n° 23

בס"ד

Matmidim

Programme d'étude Mondial

Sujet de la semaine :

Trima

Cette semaine, le sujet d'étude porte sur **les dinei Trima**. Les Brahot sur les aliments écrasés ou pilés (purée, confiture, Houmous, etc...). Nous devons essayer de déceler dans les Richonim présentés à partir de quel moment l'aliment perd sa Braha pour devenir un Chéhakol.

Les Aharonim ont été en Mahloket pour comprendre ce que les Richonim ont expliqué, notamment dans la Chita de Rachi et du Rambam. C'est pourquoi, il est difficile d'arriver à donner la Halaha de façon exacte, ce qui consisterait à pouvoir définir chaque fois si tel ou tel aliment est considéré comme ayant perdu sa forme initiale.

Bon Limoud sur Matmidim !

Tephila avant le Limoud

יהי רצון מלפניך ה' אלהינו ואלהי אבותינו, שלא יארע דבר תקלה על ידי, ולא אכשל בדבר הלכה, וישמחו בי חברי, שלא אמר על טמא טהור ולא על טהור טמא, ולא על מתר אסור ולא על אסור מתר, ולא יפשו חברי בדבר הלכה ואשמח בהם. כי יי יתן חכמה מפיו דעת ותבונה. גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך

Tephila après le Limoud

מודה אני לפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו, ששמת חלקי מיושבי בית המדרש. ולא שמת חלקי מיושבי קרנות. שאני משכים והם משכימים. אני משכים לדברי תורה והם משכימים לדברים בטלים. אני עמל והם עמלים. אני עמל ומקבל שכר והם עמלים ואינם מקבלים שכר. אני רץ והם רצים. אני רץ לחיי העולם הבא, והם רצים לבאר שחת. שנאמר ואתה אלהים תורדם לבאר שחת. אנשי דמים ומרמה לא יחצו ימיהם, ואני אבטח בך.

Programme du Dimanche

L'étude aujourd'hui est dédiée

À la réfoua Chelema de Chimon ben Juliette

1. Les sources dans la Guemarra

כיצד מברכין פרק שישי ברכות לח.

מר בר רב אשי יואדם יוצא בהן ידי חובתו בפסח מ"ט ילחם עוני קרינן ביה ואמר מר בר רב אשי יהאי דובשא דתמרי מברכין עלויה שהכל נהיה בדברו מ"ט זיעה בעלמא הוא כמאן כי האי תנא דתנן דבש תמרים ויין תפוחים וחומץ ספוגיות ושאר מי פירות של תרומה רבי אליעזר מחייב קרן וחומש ורבי יהושע פוסק א"ל ההוא מרבנן לרבא טרימא מהו לא הוה אדעתיה דרבא מאי קאמר ליה יתיב רבינא קמיה דרבא א"ל דשומשמי קא אמרת או דקורטמי קא אמרת או דפורצני קא אמרת אדהכי והכי אסקיה רבא לדעתיה אמר ליה חשילתא ודאי קא אמרת ואדכרתן מלתא הא דאמר רב אסי יהאי תמרי של תרומה מותר לעשות מהן טרימא ואסור לעשות מהן שכר והלכתא יתמרי ועבדינהו טרימא מברכין עלויהו בורא פרי העץ מאי טעמא במלתייהו קיימי כדמעיקרא. שתייתא רב

בר רב אשי: טרימא מהו. מה מברכין עליו. ושם טרימא כל דבר הכתוב קצת ואינו מרוסק: לא סוס אדעסא דרבא. לא היה מבין מהו שאל: א"ל. רבינא להווא מרבנן איזו טרימא אתה שאל: דקורטמי. כרכוס שכותשים אותו וטמנין בו יין ושומין: או דשומשמי. להוילא שמנן: או דפורצני. כתישת ענבים לתת לתוך התרנגלים מים לעשות תמד: א"ל רבא חשילתא קא אמרת. מתוך דברי רבינא הבין רבא את השאלה א"ל דבר מעוך שאלתני. כמו ציעי חשילתא דשחיתת חולין (דף ג.א.): מוסר לעשות מהן טרימא. שאינו מפסידה אלמא דכמילתה קאי וכיון דהכי הוא מברכין עליו ב"פ העץ: שסיסא. "מאכל העשוי מקמח קליות שנתיבשו בתנור נעוד שהשכלים לחים": עצה לאכילה עבדא. ובמילתה קיימא: שכותשין. מניסין

Que pouvez-vous déduire de Rachi concernant un aliment écrasé ?
Pouvez-vous expliquer pourquoi la Guemarra de Rav Assi ne parle pas d'une étape intermédiaire entre Trima et boisson alcoolisée ?

Pourquoi la Guemarra étudiée la semaine dernière a besoin d'une nouvelle explication de « zéah béalma » dans les jus de fruits, si un aliment pilé perd déjà sa Brah'a ?

Comment comprendre cette Guémarras concernant les aliments que l'on a l'habitude de piler pour les consommer ?

2. Les différents avis exprimés dans les Richonim

Définir leurs avis pour les différents niveaux de broiement

ספר אור זרוע חלק א - הלכות סעודה סימן קסו

[הלכתא] תמרים דעבדינהו טרימא מברכין עליו בפה"ע דבמלתייהו קיימי כמעיקרא פי' בערוך לוקחין גופן של תמרים כמות שהן וטורפין אותו ומוציאין גרעינתן ולשין בהם שושמין וכיוצא בהם והן חלישת"א וטרמי"טא

שיטה מקובצת מסכת ברכות דף לח עמוד א

תמרים של תרומה מותר לעשות מהם טרימא. מפני שאינו מפסיד אותם אבל לעשות מהם שכר אסור כיון שמפסיד גופן לגמרי ואפילו כהן אינו רשאי להפסיד שום תרומה. אבל כשעושה מהן טרימא מברכין עליה בורא פרי העץ מאי טעמא במילתייהו קיימי כמעיקרא. ושמעינן מינה דטעמא דבמילתייהו קיימי הא נתרסקו לגמרי עד שעברה צורתן לא ואין מברכין עליהם אלא שהכל. וזו בנין אב למשקין היוצאין מן הפירות חוץ מזיתים וענבים שאין דינן כמותן ואין מברכין עליהם אלא שהכל

בית הבחירה למאירי מסכת ברכות דף לח עמוד א

תמרה המרוסקת ונשאר משקה שלה עמה והוא הנקרא בלשון תלמוד טרימא או חשילתא וכן הדין בכל פרי מברכין עליה ברכה שהיתה ראויה לה בעוד שהיתה קיימת וכן אם חתך את הפרי לחתיכות דקות ריסק את הפרי והוציא ממנו משקה ורצה לאכול את הפסולת הנשאר אין מברך עליה אלא שהכל

שם דף לו עמוד ב

מרקחת הזנגביל ונקראת בלשונם הימלתא דאתיא מבי הנדואה ר"ל מארץ הודו [...] ומברכין עליו ב"פ האדמה אם נעשה בזנגביל רטוב שהזנגביל עיקר וכן הדין בכל מרקחת שיש הנאה באכילתו שהולכין אחר עקרו ומברך עליו ברכה ההוגנת לעיקר שלו

חידושי הרא"ה מסכת ברכות פרק ו - כיצד מברכין

ותמרי ועבדינהו טרימא. פי' שמפצעין אותן ומדבקין אותן זה עם זה כעין עגולי דבילה אלא שהן מרוסקין יותר ומברכין עליהו בורא פרי העץ מאי טעמא במילתייהו קיימי כדמעיקרא. פי' ושמעינן מינה דטעמא משום דבמילתייהו קיימי כדמעיקרא, הא נתרסקו לגמרי עד שעברה צורתן לא, ואין מברכין עליהן אלא שהכל ולבסוף ולא כלום. וזו בנין אב למשקין היוצאין מן הפירות חוץ מן הזתים וענבים שאין דינן כמותן ואין מברכין עליהן אלא שהכל וזה מבואר

Les mots du jour à apprendre :

Recette de dattes écrasées	טְרִימָא
Assis	יְתִיב
Le sait	אֲדַעְתִּיהּ

Programme du Lundi

L'étude aujourd'hui est dédiée

À la réfoua de Dan ben David

תרומת הדשן סימן כט

שאלה: לטווירג"א, שעושין מגודגניות שקורין וויכשיל"ן, שמבשלין אותן, עד שהן נימוחין לגמרי, ומערבין בהן תבלין ודבש, יש לברך עליהן שהכל נהיה בדברו או בפה"ע

תשובה: יראה לפום המשמעות, דצריך לברך עליו בפה"ע, כמו הומלתא דאתיא מבי הנדוואי /ברכות לו ע"ב/, דמברך עליו בפה"ע, כדאיתא בגמ' ופרש"י לטווירג"א, וכן בברכות מהר"ם כתב, בשמים שקורין גימא"ן וויר"ץ, נראה לברך בפה"א, כמו הומלתא, ע"כ. הא קמן, דאע"ג דהפרי נשחק ונימוח דק דק, אכתי במלתא קאי. אמנם כי דייקין בפירוש רש"י, בההיא דטרימא מאי מברכין עליו, ופירש רש"י שם כ"ד הכתוש מעט ואינו מרוסק, היינו טרימא, ופשיט התם מהא דתמרים של תרומה, מותר לעשותן טרימא, אלמא בכה"ג במילתייהו קיימי התמרים ומברכין עליו בפה"ע. וכן דקדק באשירי קטן, בההיא דטרימא דכתב וז"ל: תמרים ועבדיניהו טרימא, פי' מרוסקין מעט, מברכין עליהן בפה"ע. משמע, דאי הוה מרוסקין הרבה מברכין עליהן שנ"ב, משום דלאו במילתייהו קיימי, וא"כ כ"ש לטווירג"א של וויכשיל"ן, שהן נימוקין לגמרי, וגם מעורבים בשמים ודבש, דנפקי ממילתייהו. וההיא דהומלתא פרש"י פ"ב /צ"ל פ"ח דיומא דף פא ע"ב/ דיומא, המפטמים בשמים כתושים בדבש, וא"כ היינו דבשמים שחוקים דכתב מהר"ם, וי"ל דהטעם משום דאורחייהו בהכי לכתוש ולשחוק כל הבשמים, מש"ה חשיבין קיימי במילתייהו, משא"כ בדבר אחר שאין דרכו להיות תדיר מעוך ומרוסק. ואף על פי שאין אלו החילוקים ברורים לי, מ"מ לא יעשו אלא ספק בדבר, ופסקו רבוותא דכל היכא דאיכא ספיקא בברכה ראשונה, מברך שהנ"ב, שעל הכל שאמר שהכל נהיה בדברו יצא

רמב"ם הלכות ברכות פרק ח הלכה ד

ירקות שדרכן להשלק שלקן מברך על מי שלק שלהן בורא פרי האדמה, והוא ששלקן לשתות מימיהן שמימי השלקות כשלקות במקום שדרכן לשתותן, דבש תמרים מברכין עליו תחלה שהכל, אבל תמרים שמעכן ביד והוציא גרעינין שלהן ועשאן כמו עיסה מברך עליהן תחלה בורא פרי העץ ולבסוף ברכה אחת מעין שלש

כסף משנה הלכות ברכות פרק ח הלכה ד

(Optionnel)

[...] ומ"ש אבל תמרים וכו' גם זה שם והלכתא תמרי ועבדיניהו טרימא מברך עלייהו בורא פרי העץ מאי טעמא במילתייהו קיימי כדמעיקרא. וטרימא מפרש רבינו דהיינו שמיעכן ביד וכו' וזהו הנקרא בלשון ערב עשיא"ה

טור אורח חיים הלכות ברכת הפירות סימן רב

תמרים שכתשן קצת ואינן מרוסקין לגמרי בפה"ע

ועל דבש הזב מהן שהכל ובה"ג כתב דוקא שעירב בו מים אבל אם הוא בעיניה בפה"ע ורבי' יצחק לא היה מחלק והרמב"ם ז"ל כתב דבש תמרים שהכל אבל תמרים שמיעכן ביד והוציא מהן גרעיניהו ועשה מהן עיסה

מברך עליהן בפה"ע ולסוף ברכה אחת מעין ג' ואפשר שגם רבי' יצחק מודה בזה הענין כיון שהם בעין חשובים כעיקר הפרי לדברי הכל

בית יוסף אורח חיים סימן רב

ז תמרים שכתשן קצת וכו'. שם (לח.) והלכתא תמרי ועבדינהו טרימא מברכין עלייהו בורא פרי העץ מאי טעמא במילתייהו קיימי כדמעיקרא ופירש רש"י טרימא דבר הכתוש קצת ואינו מרוסק ומשמע מדבריו שאם היה מרוסק לגמרי אין מברכין עליו בורא פרי העץ וכן נראה מדברי רבינו וכן כתוב בתרומת הדשן סימן כ"ט. אבל הרמב"ם (שם ה"ד) כתב תמרים שמיעכן ביד והוציא גרעינין שלהם ועשאם כמו עיסה מברך עליהם תחלה בורא פרי העץ ולבסוף ברכה אחת מעין שלש וכתבו רבינו בסמוך וכתב דאפשר שגם ר"י מודה להרמב"ם

Les mots du jour à apprendre :

Devant lui	קָמִיָּה
Entre temps	אֲדָהָכִי
Sûrement	וְדָאִי

Programme du Mardi

L'étude aujourd'hui est dédiée

A la réfoua de Mazal Jacqueline bat Rina

דרישה אורח חיים סימן רב אות ד

(Se rapporte au Tour)

ואפשר שגם ר"י מודה בזה הענין וכו' עד לדברי הכל. עיין מה שכתבתי בפרישה (אות יז) והוא נראה דחוק והיותר נראה דאין ענין דברי הרמב"ם לדברי רבינו ורש"י בענין טרימא כלום וגם רבינו ורש"י יכול להיות שסבירא להו כהרמב"ם בדינו והרמב"ם כרש"י בדינו כי רש"י ורבינו מדברים בתמרים שכתשן קצת ואינו מרוסק ור"ל ששחקן עד שנימוחו קצת ונעשה מהן כעין משקה או דבש וכעין מה שכתב רבינו לקמן סוף סימן רנ"ב (עמ' מח) בבוסר ומלילות שנתרסקו מבעוד יום וטען עליהן להוציא מהן משקין וכו' ודוקא שנידוכו היטב מערב שבת ואינם מחוסרין אלא שחיקה וכו' וכן כתב שם לפני זה בשמן המוציאין מן הזיתים וכן כתב לקמן סימן שכ"א (עמ' תמט) עיין שם ודו"ק ובכהאי גוונא סבירא ליה לרש"י ורבינו דוקא שכתשן קצת הא אי כתשן עד שנימוחו לגמרי ליכא שם אוכל עליה ונשתנה לגמרי ובכהאי גוונא אפילו הרמב"ם מודה דאין מברכין עליו בורא פרי העץ. אבל

הרמב"ם מיירי שלא כתשן עד שנימוחו אלא שבלבל מראיתו ועדיין תורת אוכל עליו ועשה מהן עיסה בהא גם רש"י מודה דמיקרי בעיניה ומברכין עליו בורא פרי העץ וזה שכתב רבינו חשובים כפרי לדברי הכל ולהכי מחלק הרמב"ם בין דבש לנעשה כעיסה שזה שם משקה עליו וזה שם אוכל עליו ורש"י ורבינו מחלקים בין משקה למשקה דהיינו בין דבש זב מהן ובין עדיין לא נתסקו לגמרי וק"ל

ומהשתא ג"כ נסתלקה תמיהת הבית יוסף והשגתו שהשיג על בעל תרומת הדשן במה שכתב בסימן כ"ט והביאו הב"י בסוף סימן ר"ד (עמ' שיג ד"ה בתרומת הדשן) בגודגדניות שמבשלין אותן עד שהן נימוחין לגמרי וכו' שכתב מהר"א"י שיש לדקדק מפירוש רש"י שפירש אהיה דטרימא שהוא כתוש מעט ואינו מרוסק משמע דאי הוה מרוסק טובא מברכין שהכל וכו' והקשה הבית יוסף עליו אדהביא לו ראייה מפירוש רש"י הלא סתירתו הוא ממ"ש ברמב"ם דאפילו נתמעך התמרה עד שנעשה כמו עיסה אפילו הכי מברך עליה בורא פרי העץ וכו' ולפי מה שכתבתי לא קשה מידי שהרי כתבתי דגם הרמב"ם לא קאמר אלא כשלא נימוח ונשתנה משם אוכל וגם מראית תמרה יש לו במקצת מה שאין כן בגודגדניות שנימוחו ושם משקה עליו וק"ל

וגם מ"ש עוד ב"י שם ז"ל שכבר נתבאר שמחלוקת רבינו אינו כשהפרי וממשו קיים אלא כשהפירות כתושים ביותר וכו' כתבתי שם דאינו מוכרח לפרש דברי רבינו כן וא"כ לא קשה מידי אדברי התרומת הדשן ודו"ק

שולחן ערוך אורח חיים הלכות ברכת הפירות סימן רב סעיף ז

תמרים שמיעכן ביד ועשה מהם עיסה והוציא מהם גרעיניהם, אפילו הכי לא נשתנית ברכתן ומברך עליהם בורא פרי העץ ולבסוף ברכה מעין שלש. הגה: ולפי זה ה"ה בלשונו הנקרא פוידל"א מברכין עליהם: בפה"ע; ויש אומרים לברך עליהם שהכל (ת"ה סי' כ"ט וב"י בשם הטור), וטוב לחוש לתחלה לברך שהכל אבל אם בירך בפה"ע יצא, כי כן נראה עיקר

מגן אברהם סימן רב ס"ק יח

וי"א לברך כו. נ"ל דוקא בגדגדניות שנתבשלו ונימוחו לגמרי וכן כ' מהרי"ק שמ"ה אבל בתמרים שנתמעכו קצת לא פליג וס"ל כהרמב"ם והטור דמברך בפה"ע וכ"מ סי' ר"ד סי"א שכת' אפי' הם כתושים ביותר ולא פליג רמ"א וגם בד"מ סי' ר"ד משמע דס"ל כהרב"י וגם בת"ה אפשר דמודה בתמרים שמיעכן קצת כהרמב"ם וגם בגדגדניות שנתבשלו כת' ז"ל שנימוחים לגמרי מברך שהכל ול"ד לבשמי' שחוקי' בסי' ר"ג ס"ז דהתם דרך לכתוש ולשחוק כל הבשמים מ"ה חשיבי קיימו במילתיהו משא"כ בדבר אחר שאין דרכו להיות מעוך ומרוסק ואף על פי שאין החילוקי' האלו ברורים מ"מ לא יהא אלא ספק ומברך שהכל עכ"ל, וברוקח כ' ז"ל תמרים כתושים מבושלים בפה"ע והוא טריא"ק עכ"ל

מחצית השקל אורח חיים סימן רב ס"ק יח

(Optionnel)

ויש אומרים לברך כו'. נראה לי דוקא בגדגדניות שנתבשלו ונימוחו לגמרי כו', אבל בתמרים שנתמעכו לגמרי לא פליג כו'. דאמרינן [ברכות] דף ל"ח [ע"א] טרימא במלתא קיימי, לברך עליו ברכתו כאלו היה שלם. ופירש רש"י [ד"ה טרימא] כל דבר הכתוש קצת ואינו מרוסק, עכ"ל. ודייק מלשונו הטור והרב ב"י [ד"ה תמרים] ותרומת הדשן סימן כ"ט דאם נתמעכו לגמרי, לאו במילתיה קיימי ומברך שהכל. והרב ב"י פסק כהרמב"ם [ברכות ח, ד], תמרים שמיעכן ביד ועשה מהן עיסה כו', דמשמע אפילו נתמעכו לגמרי, מכל מקום מברך בורא פרי העץ. ובתרומת הדשן השאלה לענין גודגדניות מוויינסקלין, שמבשלים ונימוחים לגמרי ומערבים בהן תבלין ודבש, איך יברך. והשיב אחר שהביא דברי רש"י, דמשמע בתמרים אם נימוחו לגמרי מברך שהכל, כל שכן גודגדניות שמערבים בהם תבלין כו', (ולא הביא שם דעת הרמב"ם). אך בשו"ע שכתב ולפי זה הוא הדין בלעטוורין כו', לא משמע דאיירי שעירב בהן תבלין, והוי כמו תמרים. ואחר זה הביא יש אומרים לברך עליהן שהכל, והוא דעת תרומת הדשן הנ"ל. וכתב מ"א דנראה לו דרמ"א הכריע להביא דעת יש אומרים לענין פוידל"א, אבל לא לענין תמרים. וכן נראה מדברי הלבוש [סעיף ז] והחילוק ביניהן, שבגודגדניות כתב מ"א שנתבשלו ונימוחו לגמרי, והיינו ע"י בישול, שכן דרך הפוידל"א לבשל ועל ידי זה נימח. ובתמרים כתב שנתמעכו לגמרי, ולא כתב נתבשלו ונימוחו, דאין דרך לבשל אלא נתמעכו ביד. וכן הוא לשון הרמב"ם שהעתיק המחבר, תמרים שמיעכן

ביד כו'. ולכן בגודגדניות כיון שנימוחו ע"י בישול, נתבטל צורתן ואינן ניכרים כלל תואר הפירות, לכן אבדו ברכתן ומברך שהכל. מה שאין כן תמרים שלא נתבשלו, אף על גב שמיעכן לגמרי ביד עד שנעשה עיסה, מכל מקום עדיין רושם צורתן ניכרת שהן תמרים, ולכן במלתייהו קיימי לברך בורא פרי העץ. וכן מבואר בלבוש [שם] טעם חילוק זה, ע"ש

וכ"מ סימן ר"ד [וכו'] שכתב אפילו הם כתושים ביותר, ר"ל חבושים או וורדים או פירות שמרוקחים בדבש, הדבש טפל. ואפילו כתושים ביותר, מברך עליהם כברכת הפירות. אלמא אפילו כתושים ביותר, במלתייהו קיימי. ורמ"א לא חלק עליו, אלא דהתם מיירי דעדיין צורתן ניכרת, וכמו שכתב מ"א שם [ס"ק כב] בשם של"ה [שערי אותיות קדושה, דיני ברכות כלל ה אות ב], ע"ש

וגם בתרומת הדשן אפשר דמודה בתמרים. אף על גב דראייתו לגודגדניות הוא מדברי רש"י מה שכתב בתמרים כנזכר לעיל [ברישה הס"ק]. י"ל דכוונתו דהא רש"י אפילו בתמרים שנתמעכו לגמרי, סבירא ליה לברך שהכל, על כל פנים קיימא לן כוותיה בגודגדניות דעדיפא, או מטעם הנזכר לעיל, או משום שמערבין בהן תבלין ודבש כנ"ל, או משום דאפשר תמרים יותר דרכן למעכן מגודגדניות, וכמו שחילק אחר זה בין גודגדניות לבשמים, אף על גב שהתרומת הדשן לא הביא כלל דעת הרמב"ם

וגם בגודגדניות שנתבשלו כו'. ר"ל דאפילו בגודגדניות לא ברירא ליה לתרומת הדשן לברך שהכל, א"כ יש לומר דבתמרים מודה לברך בורא פרי העץ

וברוקח כו' כתושים מבושלים. הרי דסבירא ליה אפילו מבושלים ונימוחים לגמרי, מכל מקום מברך בורא פרי העץ, א"כ על כל פנים בלא נתבשלו יש לברך בורא פרי העץ. והט"ז [ס"ק ד] כתב לברך גם על גודגדניות בורא פרי העץ

רבי עקיבא איגר אורח חיים סימן רב סעיף ז

מג"א ס"ק יח] ונ"ל דוקא בגודגדניות שנתבשלו ונמוחו לגמרי. עד שאין שם אוכל עליהם ונעשה כמשקה. פרישה

Les mots du jour à apprendre :

Chose	מְלֶטָא
Datte	תְּמָר
Faire	לַעֲשׂוֹת

Programme du Mercredi

L'étude aujourd'hui est dédiée

A la réussite de la famille Tsyonn Yossef ben Itshak

ט"ז אורח חיים סימן רב ס"ק ד

אבל אם בירך בפה"ע יצא כי כן נר' עיקר. האי עיקר הוא עיקר ברור ואין מקום אתי ליישב שלא לברך בפה"ע כי מ"ש מהרא"י בת"ה סי' כ"ט דכיון שכת' רש"י טרימא מברך בפה"ע היינו כתוש קצת ואין מרוסק לגמרי משמע דבמרוסק לגמרי אמרי' שהכל כבר השיג עליו ב"י סוף סי' ר"ד ממ"ש הרמב"ם דאפי' מיען ועשאן כעיסה מברך בפה"ע ועוד הביא ראה מדברי הטור סי' ר"ד במחלוקתו עם חבריו שהכל מודים כשממשו של פרי קיים דפרי עיקר כו' ועוד ראייה ממ"ש הטור סי' ר"ה דאפי' נחתך לחתיכות דקות לא הפסיד הברכ' וגם כאן כתב הטור בהדיא שהר"י מודה לדברי הרמב"ם בזה והדקדוק של ת"ה מפרש"י שזכרנו תמוה לי אדרבה נידוק מן הגמ' איפכא דאמרי' א"ר אסי האי תמרי של תרומה מותר לעשות מהן טרימא ואסור לעשות מהן שכר ואי ס"ד דמרוסק הרבה אין דינו כטרימא לא ה"ל לרב אסי לאסור בעשיית שכר שהוא כבר כלה כל ממשות התמרים ואין שם אלא טעם בעלמ' כמ"ש התוס' בפ' כ"מ דף ל"ח ד"ה האי דובש' והיה לו' רבותא דאפי' יש עדיין ממשות אלא שהוא מרוסק הרבה דאסור וזה ודאי הוכחה גדולה דכל שיש עדיין הממשו' שם הוא עיקר הפרי עדיין ומדברי רש"י אין נר' לדקדק לאסור חדא דהא גם הטור כ"כ תמרי' שכתשן קצת כו' ואח"כ מסיק כרמב"ם דעשה מהן עיס' דמברכין בפה"ע והא דנקט רש"י כתשן קצת נר' דבא לפ' פי' התיבה של טרימא למה קורין אותו כך ופי' בזה שכותשין אותו קצת ולא לגמרי כ"ה ביאור של תיבת טרימא ונר' שהוא כעין טרגיס שזכר בפרק כ"מ דף ל"ז פירש"י שהוא באם נחתך חדא לתלת וכ"ה בל' יון קורין לשלש' טר"י וכן מבואר כונת רש"י שכל' ושם טרימא כל דבר הכתוש קצת ואינו מרוסק לגמרי עכ"ל משמע שדרך כלל פי' לשון טרימא בכ"מ ותלמוד' דנקט כאן טרימ' היינו משום דהיו רגילין לעשות מאכל באופן זה מן התמרי' ואורח' דמלת' נקט ואה"נ דבמרוסק היטב הוה דינא הכי ותו דגם בנדרי' סי' רי"ז אמרינן הנודר מן התמרים מותר בדבש תמרים משמע דבכתישי תמרים ודאי אסור כל שיש ממשות התמרים עדיין וה"נ כ"ה ותו דבסמוך מביא אפי' במי בישול הפירות דלהרא"ש מברך בפה"ע אם יש בהם טעם הפרי ואף על גב דכל' שם לשון ואפשר כו' מ"מ כאן ביש ממשות של הפרי פשיטא דפשיטא הוא ע"כ נלפע"ד דהמברך לכתחלה בפה"ע על הפאוידל"א של פלומי"ן או של קירש"ן אין עליו חשש כלל ושפיר עביד כיון שברכת בפה"ע יש לה מעלה על ברכת שהכל כיון שהיא ברכה מבוררת כדלקמן ועוד ראה ממ"ש בסי"ג בשמים שחוקים ומעורבים עם סוק"ר הבשמים עיקר ומברכים עליהם כדין ברכת אותן בשמים עכ"ל הרי דאפי' שחוקים לגמרי לא הפסידו ברכתן ובכל יום אנו נוהגין כשמבשלין תפוחים עד שנתרסקו לגמרי שמברכים עליהם בפה"ע וכמ"ש בסי"ב בין מבושלים כו' דודאי הוין מרוסקים ע"י הבישול ולית כאן בית מיחוש ברכה לבטלה כנלע"ד

מרומי שדה מסכת ברכות דף לח עמוד א

(Optionnel)

[...] והט"ז בסי' ר"ב הקשה מהא דרב אסי לענין תרומה למאי אמר ואין עושין ממנו שכר, לימא רבותא יותר לרסק לגמרי אסור. ולק"מ דהא פשיטא לרסק הפירות ולשנות צורתם בלי מעליותא אסור, ואפילו לעשות שכר דמעליותא היא כמו יין ושמן אסור, משום דהוה זיעה בעלמא. והקשה עוד מנדרים, ואין בו ממש, דפשיטא להס"ד דשלקות מברכים שהכל, ומכ"מ בנודר מירקות אסור גם בשלקות. וכן תבשיל שנשתנה צורתו דמברכים שהכל. אלא אינו משום שאינו פרי כלל, אלא משום דאישתני לגרעותא. וה"נ מרוסק לגמרי לפירש"י. והקשה עוד מבשמים. וכבר יישב המג"א ס"ק י"ח דדרכן בכך. ור"ל שדומה לענבים זיתים ליין ולשמן, דעיקר תשמישן לקדירה בכך. וכ"ז שיטת רש"י [...]

חיי אדם חלק א כלל נא סעיף יב

(Optionnel)

דבר שברכתו בורא פרי העץ או בורא פרי האדמה, רק מחמת שנתרסק או מחמת שאינו עיקר הפרי או שלא נגמר הפרי, ירד ממעלתו ומברכין עליו לכתחלה שהכל, מכל מקום בדיעבד אם בירך עליו ברכתו הראויה לאותו מין, יצא (מ"א סי' ר"ו). מה שהקשו על המ"א דאם כן למה כתבו הפוסקים דהיכא דיש ספק בפרי אם הוא עיקר הפרי יברך בורא פרי האדמה דיצא בדיעבד הא למ"א להיפך נמי יצא, נראה לי דלא קשה מידי דזה הו' כלכתחלה כיון שרוצה לברך ומסתבר יותר לברך בורא פרי האדמה שבכלל זה גם כן פרי העץ. אבל בדיעבד שטעה באמת, יצא, שהרי לא אמר שקר, שהרי הוא מן העץ)

Les mots du jour à apprendre :

Les a faits	עבְדִּינָהוּ
Dans leur état	בְּמַלְתֵּיהוּ
Existent	קִיְמִי

Programme du Jeudi

L'étude aujourd'hui est dédiée

A la réfoua Chelema de Juliette et Marcelle

Etudier le Mishna Broura ainsi que le Biour Halaha 'r סעיף יב. Le reste est optionnel

בן איש חי שנה ראשונה פרשת פינחס סעיף יב

פה עירנו עושין מין מתיקה שקורין סמסמי"י דמערבין שומשמין עם סוכ"ר או עם דבש צריך לברך בפה"א, כי שומשמין עיקר, וכן שומשמין שמערבין אותם בדבר חמוץ שקורין לזה סמא"ק וזעת"ר יברך בפה"א דשומשמין עיקר, ועל פסולת שומשמין שקורין בערבי כסב"א מברך שהכל מפני שנשתנית צורת השומשמין, ועיין חסד לאברהם ר"ג מחודש ג', וכן על שומשמין טחונים שקורין בערבי גאש"י מברך שהכל. גם פה עירנו דרכן לרסק תמרים עם שומשמין וקורין אותה בערבי מדגוג"א, דשורת הדין אם נתרסקו לגמרי שאין ניכר צורת התמרים יברך שהכל, ואם עדיין נשאר חתיכות מן התמרים שניכר שהם תמרים יברך בפה"ע ויפטור השאר

כף החיים סימן רב סוף אות נז

ובי"י ועי"כ כיון דדין זה לז' כפי"ק מכלוגה"א לכן לכתחלה על כל דבר שנהרסק לגמרי ואין לו דבר נכרת ביון שסוף מין עץ או אדמה אין לצדק לפניו אלא שכל ולאחריו כפי"ה רק בדועזד אם צורך עליו זכרה הראויה לו ילא. וכי"כ לקמן סימן ר"ד אות ד"ן יעו"ש. אך אם אפשר יש להציא מלוחו המין שאינו מרוסק ולצדק עליו ולפטור את זה ביון בצרכה ראשונה ביון בצרכה אחרונה.

הערות הגרי"ש אלישיב מסכת ברכות דף לח עמוד א

בדין פירות המרוסקים שדרך ליאכל מבושלים

טרימא מברכין עלוייהו בפה"ע". דעת רש"י מבו' כאן שטרימא הוא כל דבר הכתוש קצת ואינו מרוסק. ואכן, " השו"ע (סי' ר"ב ס"ז) העתיק לשון הרמב"ם וכתב "תמרים שמיען ביד ועשה מהם עיסה והוציא גרעיניהם אפ"ה לא נשתנית ברכתן"

אך הרמ"א שם כתב שאם נמוחו וי"א שאף אם רסקו לגמרי ואין הפרי ניכר מברך עליו שהכל

ונראה, שהרמ"א דיבר דוקא בפרי שדרך לאכלו נמי כשהוא חי, אך פרי שאין דרך לאכלו אלא מבושל, כיון שבלא"ה חייב הוא להשתנות בכדי לאכלו (ואי"ז "כדמעיקרא" הכתוב בלשון הגמ') בכה"ג ודאי לית ביה האי דינא ואף אם נשתנה ונתרסק לעולם מברך עליו את ברכתו הראויה

אמנם, במ"ב (שם סק"מ) הזכיר שתפו"א דינם כתמרים ומשמע שאם ריסקן עד שאינם ניכרים הפסידו ברכתם, אף על פי שאינם ראויים ליאכל אלא ע"י בישול. וצ"ע

ודבר העשוי מקמח תפו"א יש לדון בברכתו האם מאחר של"ש לאכלו חי כדמעיקרא וא"כ הוי בופ"א או"ד מכיון [שנעשה ע"י יבוש התפו"א (והיינו ששולקין התפו"א הרבה מאוד ומרסקין אותם במים ושוב מייבשים במים והוי אבק תפו"א) הרי"ז גרע ומברך שהנ"ב

ונראה לצדד שבסתמא מברך שהכל כיון שגרע מן התפו"א עצמו

וכן על השוקולד יש לדון לברך עליו בורא פרי העץ, כיון שדרך לאכלו רק כשהוא מבושל. אלא שלפי השמועה נעשה השוקולד מחמאה היוצאת מגרעיני פרי הקקאו, ולכך מברכים עליו שהכל. וצ"ב

Les mots du jour à apprendre :

Comme au début	כְּדַמְעֵיקְרָא
Ecrasé	מְרוֹסֵק
Perd Détériore	מְפֹסֵיד

Bon Limoud sur Matmidim !

הלכות ברכת הפירות סימן רב

ליה שמן (ט) [טן] עיקר (לב) ומברך עליו בפה"ע יואם אינו מתכוין לרפואה אלא לאכילה הוה ליה (לג) אניגרון (י) [ין] עיקר ואינו מברך אלא על האניגרון (יא) [יאל] (לד) (שהכל): ה' לשקדים המרים כשהם קטנים (לה) מברך בורא פרי העץ גדולים ולא כלום דאזוקי מזקי * וטעמא דמלתא דכשהם קטנים עיקר אכילתם היא הקליפה ואינה מרה וכשהם גדולים עיקר אכילתם מה שבפנים והוא מר (לו) יואם מתקן על ידי האור או דבר אחר (לז) מברך * בורא פרי העץ: ו' יצלף (פי) לץ מין אילן שעליו שלו ראויים לאכילה ויש בעליו כמין תמרים. אציונות הוא הפרי מהלף וקפריסין הן קליפה שסביב הפרי בקליפות האגוזים) (לח) על העלין ועל התמרות (לט) ועל (יז) [ינ] הקפריסין (יג) [יג] בורא פרי האדמה ועל האביונות שהם עיקר הפרי בורא פרי העץ: ז * תמרים (מ) שמיצכן ביד ועשה מהם עיסה

ב שס ר י יונה והר"ש והרשב"א בשם ה"ג מ ר יונה והר"ש * לעיל סעיף ג' איתו עיקר הפרי דלאו אדעתא דהכי נטעי לה ג בריכות ל"ו ובר"ע ס סת"ע ע ל' הרמב"ם בפ"ב מה"ב

באר היטב

לרפואה כגון עס שזר או יין שרף למנצח על השמן צפה"ע מ"א: (ט) עיקר. אפי' השמן הוא מועט צ"ח מ"א: (י) עיקר. אפי' הוא המיעוט מ"א: (יא) (יאל) שהכל. י"ע דהא גמרא דף ל"ט א' בהדיא דמברך על מי סלקא צפה"א מ"א: (יג) הקפריסין. הוא קליפת הפרי כמו קליפת אגוזים: (יג) צפה"א. דאיתו עיקר הפרי מכאן הציא ראה הרב ט"ו לקמן בס"י ר"ד ס"ק ט"ו דעל קליפת מרנג'ין שמתקחין אותם בדבש שמברך צפה"א. אבל המ"א סי' זה ס"ק י"ו חולק וכתב דלא דמי דהכא הקליפה נופלת וצמרנג'ין הקליפה

שערי תשובה

[טן] עיקר. ענה"ט ואין כן דעת הט"ו והא"ר ועי' בד אפרים: [ין] עיקר. ענה"ט ועי' טור בשם הר"י יוסף שלא כתב כן והטור כתב שצמחו נרלים והאחרונים חלקו על זה ונלקוטי פ"ח כתב והני מורה ובה צפישטות כצורת הר"י יוסף ז"ל ע"ש ובר אפרים שגם צהנה סמ"ג משמע בהר"ר יוסף אך לאפוקי מפלוגתא י"ל שהכל ע"ש: [יאל] שהכל. ענה"ט ועי' גא"ר שכתב בשם צה"ג לברך צפה"א וע"ש מ"ש לתוך דברי הש"ע ויד אפרים מ"ש צה: [ינ] הקפריסין. ענה"ט ודעת המוס"י והר"ש דמנצח צפה"ע אך הטור כתב דמספק יש לברך צפה"א ועיין בשו"מ שאגת אריה סי' כ"ג ויד אפרים מ"ש צה: [יג] צפה"א. ועיין בפני יהושע

ביאור הלכה

אפילו נתחמא הו' כמכוי"ע ע"ש: * וטעמא דמלתא דכשהם קטנים עיקר אכילתם היא הקליפה וכו'. טעם זה שכתב המחבר צה"ג ראשונים לא זכר ד"ו של קליפה אלא בפשוטו דהשקדים המרים גופם נקטנותא אינם מרים ונגדלם נעשו מרים [עין רש"י חולין כ"ה ועירובין כ"ח וצפירוש המשנה צה"ג צמולין שס] וכל טעם זה דקליפה לא זכר רק צה"ג אכן גם לדידה משמע דכשתגדל נעשה הקליפה צה"ג ג"כ מרה ולשון המחבר לא משמע כן וע"ק לדברי המחבר אמאי לא יברך על קליפת הגדולים ע"כ שהכל גדולו אם לא שנאמר דלמחבר ג"כ גדולו הקליפה לא בר אכילה היא כלל מפני שהיא קשה אבל לשונו אינו מדוקדק כ"כ לפ"ו: * תמרים שמיצכן ביד וכו'. עיין מ"ב גמ"כ דלהלכה ק"ל וכו' דלף שנתה"ד דקדק מרש"י דטרימא הוא דוקא כשהם כחושים קלת כנר השיב עליו בני"ב בס"מ ר"ד ע"ש וכן פסק המ"א וא"ר והגר"ו וכו' דאפי' נצטרקו לגמרי אם ניכר נתקנת מהות הפרי לא נשמית ברכתו וצאמת לבד דעת הרוקח שהוצא צה"א שעומד בשטות הרמב"ם מלאחי עוד כמה ראשונים דקימי בשטמיה והוא הערוך ערך טרימא ע"ש ונלפי הנראה שממנו העמיק הרמב"ם דיעו וגם העמיקו האור וזוהו לדינא וכן הוא ג"כ דעת

משנה ברורה
ללא אוליין כאן צה"ר רוב המשקה אלא כל דבר שעיקר כוונתו הוא עיקר לענין הצרכה והשני נפטר בצרכו: (לב) ומברך עליו בפה"ע. ולאחריו (לד) מעין ג' אם שמה כשעור: (לג) אניגרון עיקר. ומשמע מדברי הט"ו דמייירי שמי הסילקא הם הרוב לגבי שמן ולפיכך השמן נטפל לו (לה) אבל המ"א כתב דאפילו צמולין מועט נמי אניגרון עיקר כל שאינו לרפואה אלא לאכול ומנצח על האניגרון ופוטור השמן: (לד) שהכל. כ"כ הרמב"ם שם וכו"מ צה"ר והמג"א חמה דהא מנואר לקמן בס"י ר"ה דברכת מי השלקות הוא צפה"א והגר"א מיישבו (לו) דהכא שמתקנו לשמיה הרי הוא כמשקה וצרכו שהכל: י"ד (לה) מברך בפה"ע. ואע"ג דבמחוקים קטנים אינו מנצח אלא שהכל וכלקמן סימן ר"ד שאני התם (לו) דאיתו גמר פירא ויודאי לא נטעי להו אדעתא לאכלס קודם שיצבולו משא"כ הכא דנגדלם לא יהיו ראויין כלל לאכילה (לח) נטעי להו שפיר אדעתא למיכל בקטנותם וזהו גמר פירא שלשה: (לו) ואם מתקן. דכיון דנשמנו למעלותא ע"י המיתוק צלור (לט) הו"ל כשאר פירות שהם

ראויין לאכול חיון ונתצבולו דמנצח כשהן מנושלין צפה"ע וכלקמן בס"י: (לז) מברך בפה"ע. וה"ה (מ) שאר מיני פירות שהם חמוצים או מרים ואינם ראויים לאכילה כלל ומיתקן או יצילן שמברך צפה"ע דהלא צאמת פרי הוא אלא שאינו ראוי לאכילה כך לכך מהני מיתוק: ו' (לח) על העלין ועל התמרות. שאינן (מא) חסובין להקרא פרי העץ: (לט) ועל הקפריסין וכו'. משום דאיתו עיקר הפרי. ומ"מ (מג) דביעוד אם בריך על הקפריסין צפה"ע יאל. ולענין קליפת פאמערנז'ין שטוגנין בדבש יש דעות (מג) בין האחרונים אם לברך עליהן שהכל או פה"ע ופרי האדמה (מד) וע"כ יש לברך עליהן שהכל וביעוד אם בריך פה"ע או פה"א יאל: ז (מ) שמיצכן ביד

מתרגם: מ'אראלנין, אראנדזשעס

שער הציון

משמע בהג"א ונא"ר כתב דדוקא אם נותן שמן הרבה [אין כוונתו דהרבה יותר מאניגרון אלא ר"ל שיעור מרובה] וכלשון הברייתא ולענ"ד דחלו דבר אס נותן שיעור כפי מה שמועיל לרפואה או הוא נחשב לעיקר: (לד) נהר שלום דלא כמעשה רוקח ע"ש ראיותיו: (לה) וצמ"ג משמע שהוא מלמד כט"ו שכתב דלה"א אין לו ראה מהב"ח לזה ע"ש אמנם צבאור מהר"ם נעטע למרדכי מלמד כהמ"א ע"ש וכן משמע קלת בצבאור דהס שכתב וז"ל ואם אינו חושש וכו' מנצח על השלקות ופוטור אח השמן ואפילו השמן מרובה כיון שאינו ראוי לשמיה אלא ע"י השלקות הו' להו השלקות עיקר והשמן טפל וכו' ע"ש ומסבירא זו משמע קלת דאפילו השמן מרובה מהשלקות דינא הכי וז"ע: (לו) אכן כמה ראשונים והס צה"ג ורי"א צענינא דמי שלקות ואנדורס מנואר להדיא דגם ככאן צרכו צפה"א וכפנתה הרב מג"א והא"ר הכריע דהיכא דרובא סלקא מנצח צפה"א והיכא דהשמן מרובה אינו מנצח אלא שהכל וכפסק השו"ע וכ"פ המגן גטורים: (לז) רש"י עירובין כ"ה ור"א ש פ' כ"מ: (לח) הר"ש וז"פ וכ"פ הגר"א והגר"ו והפמ"ג כהמחבר ודלא כהא"ר שפוסק שיברך צפה"א: (לט) ל"ח: (מ) פשוט ולא דמי לס"ב דהל"ה סובר שם [והוצא צה"א] דלף צמיתוק לא מהני לברך צפה"ע שאני התם שלא נגמר הפרי משא"כ הכא דאיריין בפרי גמורה ודמי ממש לשקדים: (מא) ומ"מ יש לברך עליהן צפה"א משום דנטעי להו אינשי גם אדעתא דעלין וחמרות [נגמרא] ועיין בצרכי יוסף שכתב דהיוס לא נטעי להו אינשי כלל אדעתא דעלין וחמרות ויש לברך עליהן שהכל: (מב) שיעור רע"א משום דלהרבה פוסקים צרכו צפה"ע ע"ש ועל העלין וחמרות יש לעיין בדבר אף לפי מה שפסק המ"א לקמן בריש סימן ר"ו דעל דבר חמוץ עיקר הפרי יאל דביעוד צרכו פה"ע דשמא אינן ככלל פ"ע כלל וצפרט על העלין שהם עלים צעלמא: (מג) דהמ"א והפנים מאירות והמ"א פסקו ליש לברך עליהן פה"ע והט"ו והצנדי ישע והגר"ו ויד הקטנה והמגן גטורים פסקו ליש לברך עליהן פה"א והע"מ והא"ר והפמ"ג פסקו ליש לברך עליהן שהכל: (מד) דה"ח:

הגהות ותיקונים: א) חסר חיבת עליו: ב) כפ"ח:

ליקוטי דברי הרב א) וראה בשו"ע הרב סעיף י. ב) ובשו"ע הרב סעיף י. ב) וכתב דלכתחילה יברך בורא פרי האדמה שאז יוצא לד"ה, ואם בריך בפה"ע יצא. ג) ובשו"ע הרב סעיף י' כתב: (ולסברא הראשונה אם השמן הוא הרוב אינו מברך כלום מפני שמויק לגופו ואינו נהנה בשתייה זו כלל מפני שהשבין הוא הרוב וספק ברכות להקל). וכו' כתב בסוגריים. ובסידור סדר ברכת הנהנין פרק ז' הלכה י"א השמיט דינה זו. ובשו"ע הרב בסביר סברת המ"א דכל דבר שאין ראוי בלא תערוכות משקה הו' ליה המשקה עיקר.

הלכות ברכת הפירות סימן רב

קז באר הגיהיה

והוציא מהם גרעיניהם אפילו הכי לא נשתנית ברכתן ומברך עליהם בורא פרי העץ ולבסוף ברכה מעין שלש: הגה ולפי זה ה"ה בלעזערן (מא) הנקרא פאוויל"א מברכין עליהם בורא פרי העץ (מב) וי"א לברך עליהם (יד) [יד] שהכל (ת"ה סי' כ"ט וז"י בשם הטור) וטוב למוט לכתחלה (מג) לברך שהכל אבל אם בירך בפה"ע (טו) (מד) י"א כי כן נראה עיקר: ח דבש (מה) הזב מהתמרים מברך (מו) עליו (טו) שהכל וכן (מז) על משקין היוצאין מכל מיני פירות חוץ מזיתים וענבים מברך שהכל: ט (מח) סופי (יז) ענבים שאין מתבשלין לעולם וכן על (יח) [טו] הנובלות שהם תמרים (מט) * שבשלם ושרפם החום ויבשו

שערי תשובה

השיג על המג"א ועיין בא"ר שכתב בשם ע"ח לברך שהכל ועיין בד אפרים מ"ש מה: [יד] שהכל. עיין בפה"ע ועיין בשו"ת כנה"ג ובתשומותיו סי' ס"ד מ"ש מה: * [טו] הנובלות. עיין בפנים מאירות ח"א סי' ס"ה ד"ש לברך שהכל על מרגל"ן מרוקחין וכן נוהגין בכל מדינות ישמעאל. באר היטב אשר לפני [וכן פסק בס' אליה רבה לברך שהכל על מרגל"ן מרוקחין]: (יד) שהכל. זהו דעת ת"ה והיינו דוקא בגודגדניות כגון פאוויל"א שנתבשלו ונימוחו לגמרי אבל בתמרים שנתמעכו לא פליג הת"ה וס"ל כהרמב"ם דמברך בפה"ע עמ"א וע"ח: (טו) י"א. ט"ו האריך והעלה דהמברך לכתחלה בפה"ע על הפאוויל"א של פלימ"ן או קירש"ן אין עליו חשש וספיר עבד כיון שברכת בפה"ע יש לה מעלה על ברכת שהכל וכל יום או נוהגין כשמתבשלין תפוחים עד שנתרסקו לגמרי שמתברכין עליהם בפה"ע וכמ"ש סעף י"ב דין מנושלים וכו' ונדאי' הווי מרוסקין על"י הציטול ול"ת כאן בית מיוחד ברכה לבטלה עכ"ל. והנ"ח פסק דהמקדק במעשיו יברך על הפאוויל"א וכיוצא בו שהם מרוסקים לגמרי בפה"א. ואם בירך בפה"ע או שהכל י"א ע"ש ועי' ד אהרן מה שהקשה על הט"ו ועי' בס' אליה רבה שהשיג על ט"ו בענין פאוויל"א ופסק דעת רמ"א: (טו) שהכל. דיעה בעלמא הוא דאין נקרא משקה אלא היוצא מהזיתים וענבים בלבד: (יז) ענבים. ול"ד לצוקר בס"ב דמברכין עליו בפה"א שאני צוקר דעומד לעשות ממנו משקה דאשמי לעליה דהיינו יין שמתברכין עליו בפה"ג משום הכי דיו דמורדין אותו מעלה א' ומברכין בפה"א משא"כ בסופי ענבים שעומדים לעשות חומץ לכן מברכין שהכל: (יח) הנובלות.

ביאור הלכה

הרא"ו בפסקי הלכות שלו ופיון דכל אלו מוכח מהם שהדיא דאפילו נתרסקו לגמרי לא נשתנית ברכתן ונדאי' נקטינן כן לדינא ונפרט דהאר מנרד דגם רש"י מודה דינא להרמב"ם. ומש"כ במ"ב ורק בפאוויל"א וכו' אף דהט"ו דעמו לדינא דאפילו לכתחלה יכול לברך בפה"ע הלשם והמ"א והאר"י והגר"ו וח"א כולם החזיקו לדינא כפסק הרמ"א דאם ימוח לגמרי ולא ניכר אורחו כלל יברך שהכל ונדאי' חוץ על הט"ו כבר דחוהו על האחרונים עיין בד אהרן. ונהר שלום ומלחמי להרא"ה בחידושי על הר"ף שכתב ג"כ דאם נתרסק כ"כ עד שעברה אורתן מברך שהכל [וכן מוכח מאתדורהס המוצא במ"א בסמ"ח ר"ה סק"ט ע"ש] והגם דמתבשרא בפשיטות דהרא"ה סובר כן מעיקר הדין מ"מ אין לוח מברכי הרמ"א שחל"ע נראה לו לעיקר דאם בירך בורא פה"ע י"א: * שבשלם ושרפם וכו'. עיין במ"ב במש"כ בשם י"א מפרשים שפירשו דהוא מין תמרים שאין מתבשלין על האילן ונחמין אותן בעפר או נתמן להחמסם וכו'. ודע

קיים לא נשתנית ברכתן ורק בפאוויל"א שאבד כל אורחו ולא ניכר כלל מה הוא או לכתחלה מברך שהכל והכרעת הרמ"א דבברכה זו יוצא על הכל דיעבד [אכן לענין ברכה אחרונה אין ענה א' אחרת לענין דברים שהוא משענה מיינס וכדאיתא בסמ"ח ר"ח סי"ג דברכת בני"ר אינה פוטרת מעין ג' ולא מעין ג' פוטרת בני"ר אם לא שישלם גם פרי משענה המיינס וגם דבר שברכתו בני"ר לפטור גם את זה ממ"ג [פמ"ג] ואם אין לו נראה לי (מט) שיוכל לברך מעין שלש כי כן משמע מלשון הרמ"א דתופס לעיקר הדין שברכתו פה"ע: (מג) לברך שהכל. וע"כ מיני אגרע"ם ומלניע"ם וכיו"צ שסומטין אותן ומרקחין אותם דבשם וטוקער"ר מברכין עליהם (נ) שהכל כיון שהם מרוסקים ונימוחים לגמרי ואבד מהם אורתן ודיעבד אם בירך עליהם שברכתו הראויה י"א: (מד) יצא. ואם רוב דרך אכילת אותן פירות הוא (נא) ע"י ריטוק אף לכתחלה מברך ברכתו הראויה בין לענין פה"ע או פרי האדמה כגון מאכל שמבשלין מדלועין שקורין קירבעס^ו וכן אינגבע"ר^ו ושאר בשמים שחוקים שאוכלין עם צוקער מברכין בפה"א ועיין לקמן סי' ר"ח ס"ח בהג"ה מדיינס אלו: ד' (מה) הזב מהתמרים. וה"ה (נב) היוצא ע"י כתישה וסחיטה: (מו) עליו שהכל. דמה דכתיב בתורה זית שמן ודבש היינו תמרים היוצא מהן דבש אבל דבש גופא זיעה בעלמא הוא ואינו בכלל פרי: (מז) על משקין היוצאין וכו'. כגון יין תפוחים וכה"ג (נג) בין א' אחרת שישלם מאליהן ובין שישלם ע"י כתישה (נד) וסחיטה ברכתן שהכל דיעה בעלמא הוא דאין נקרא משקה אלא היוצא מן הזיתים והענבים בלבד: ז' (מח) סופי ענבים. היינו (נה) ענבים הנמלחים בצפנים צימות החורף שאין מתבשלין לעולם ועושין מהם חומץ: (מט) שבישלם ושרפם וכו'. היינו שע"י שריפת החום נתבשלו ונחמיו ונאשמו לקלוקלא [רש"י מתרגם: °פירות מנושלים עם צוקער הרצה ומרוסקים (לעקוואר) °תפוא"א °דלעת °ווגבול וע"כ]

מתרגם: °פירות מנושלים עם צוקער הרצה ומרוסקים (לעקוואר) °תפוא"א °דלעת °ווגבול וע"כ

שער הציורין
(מה) תה"ד ומ"א: (מו) לבוש ומ"א וא"ר: (מז) שנה"ג וע"מ ול"ח ונ"ץ והגר"ו וכ"מ בני"ר ותה"ד: (מח) עיין בה"ל: (מט) אף דנפמ"ג נשאר מה בל"ע הוללע"ד כחנתי: (נ) מאמר מרדכי ושמת אדם בכלל נ"א: (נא) הגר"ו וח"א וכ"מ בתה"ד סי' כ"ט: (נב) עיין בני"ר וע"מ והגר"א: (נג) כן מוכח מב"י וט"ו ואם שרה הפירות נמים וקלט המים טעם הפירות יתבאר בפעם יו"ד ועיין לקמן בסמ"ח ר"ה סק"ו במ"א ובמ"ב שם: (נד) ואותן פירות שרוב אכילתן הוא ע"י סחיטה דעת הרשב"א דמברכין על מימי סחיטתן כמותן אבל לדעת הרא"ש יב"ל גווי מברך שהכל וכן פתס המהר"ק לקמן בסמ"ח ר"ה סי' ע"ש בפמ"ג והגר"א ואפשר דרק מטעם ספיקא פתס הכי דבברכה שהכל נדאי' יוצא אש"כ מלחמי שכ"כ במאמר מרדכי ונ"מ לענין דיעבד ול"ע: (נה) רש"י חולין ק"כ: (נו) מג"א:

[*] ית

באר היטב

מגוף הפרי וראוי לאוכלו אלא שאין טוב כ"כ דגם תוך הפרי אינו טוב בלא חיקון ותערובת צוקר לכן יברך בפה"ע ע"ש וכן בתשובת פנים מאירות סי' ס"ה הכריח דמברך בפה"ע דלא כט"ו. ומלחמי ד"ש לברך שהכל על מרגל"ן מרוקחין וכן נוהגין בכל מדינות ישמעאל. באר היטב אשר לפני [וכן פסק בס' אליה רבה לברך שהכל על מרגל"ן מרוקחין]: (יד) שהכל. זהו דעת ת"ה והיינו דוקא בגודגדניות כגון פאוויל"א שנתבשלו ונימוחו לגמרי אבל בתמרים שנתמעכו לא פליג הת"ה וס"ל כהרמב"ם דמברך בפה"ע עמ"א וע"ח: (טו) י"א. ט"ו האריך והעלה דהמברך לכתחלה בפה"ע על הפאוויל"א של פלימ"ן או קירש"ן אין עליו חשש וספיר עבד כיון שברכת בפה"ע יש לה מעלה על ברכת שהכל וכל יום או נוהגין כשמתבשלין תפוחים עד שנתרסקו לגמרי שמתברכין עליהם בפה"ע וכמ"ש סעף י"ב דין מנושלים וכו' ונדאי' הווי מרוסקין על"י הציטול ול"ת כאן בית מיוחד ברכה לבטלה עכ"ל. והנ"ח פסק דהמקדק במעשיו יברך על הפאוויל"א וכיוצא בו שהם מרוסקים לגמרי בפה"א. ואם בירך בפה"ע או שהכל י"א ע"ש ועי' ד אהרן מה שהקשה על הט"ו ועי' בס' אליה רבה שהשיג על ט"ו בענין פאוויל"א ופסק דעת רמ"א: (טו) שהכל. דיעה בעלמא הוא דאין נקרא משקה אלא היוצא מהזיתים וענבים בלבד: (יז) ענבים. ול"ד לצוקר בס"ב דמברכין עליו בפה"א שאני צוקר דעומד לעשות ממנו משקה דאשמי לעליה דהיינו יין שמתברכין עליו בפה"ג משום הכי דיו דמורדין אותו מעלה א' ומברכין בפה"א משא"כ בסופי ענבים שעומדים לעשות חומץ לכן מברכין שהכל: (יח) הנובלות.

משנה ברורה

בד ועשה וכו'. פי' אף שנתרסק עי"ו לגמרי אפ"ה מברכין פרי העץ משום דכיון דעדיין ממשיך קיים שייך לברך עליהם פרי העץ וה"ה לענין פה"א כגון ער"ד עפ"י ל"ט שמיעכן ועשאן כעיסה: (מא) הנקרא פאוויל"א. שששין מגודגדניות ושאר מינים שמוציאין גרעיניהן ומבשלין אותם (מה) עד שהם נימוחו לגמרי: (מב) וי"א לברך עליהם שהכל. בזה נחלקו האחרונים (מו) יש מהם שסוברים דה"א לא פליג כ"א אפאוויל"א משום שנימוחו לגמרי ולא ניכר אורתן כלל אבל דין המחבר דמירי בתמרים שנתרסקו שניכר חולין ואורתן אף כשמתרסקין לגמרי מודו דמברך פה"ע (מז) יש מהם שסוברים דה"א פליג גם ארין המחבר וס"ל כיון דנתרסקו לגמרי מברך שהכל ולדינא אין נ"מ בזה דאף אם נימח דה"א פליג גם אחרת שנתרסקו (מח) מ"מ להל"כ קי"ל כדעת המחבר דהיכא שמתמן קיים לא נשתנית ברכתן ורק בפאוויל"א שאבד כל אורחו ולא ניכר כלל מה הוא או לכתחלה מברך שהכל והכרעת הרמ"א דבברכה זו יוצא על הכל דיעבד [אכן לענין ברכה אחרונה אין ענה א' אחרת לענין דברים שהוא משענה מיינס וכדאיתא בסמ"ח ר"ח סי"ג דברכת בני"ר אינה פוטרת מעין ג' ולא מעין ג' פוטרת בני"ר אם לא שישלם גם פרי משענה המיינס וגם דבר שברכתו בני"ר לפטור גם את זה ממ"ג [פמ"ג] ואם אין לו נראה לי (מט) שיוכל לברך מעין שלש כי כן משמע מלשון הרמ"א דתופס לעיקר הדין שברכתו פה"ע: (מג) לברך שהכל. וע"כ מיני אגרע"ם ומלניע"ם וכיו"צ שסומטין אותן ומרקחין אותם דבשם וטוקער"ר מברכין עליהם (נ) שהכל כיון שהם מרוסקים ונימוחים לגמרי ואבד מהם אורתן ודיעבד אם בירך עליהם שברכתו הראויה י"א: (מד) יצא. ואם רוב דרך אכילת אותן פירות הוא (נא) ע"י ריטוק אף לכתחלה מברך ברכתו הראויה בין לענין פה"ע או פרי האדמה כגון מאכל שמבשלין מדלועין שקורין קירבעס^ו וכן אינגבע"ר^ו ושאר בשמים שחוקים שאוכלין עם צוקער מברכין בפה"א ועיין לקמן סי' ר"ח ס"ח בהג"ה מדיינס אלו: ד' (מה) הזב מהתמרים. וה"ה (נב) היוצא ע"י כתישה וסחיטה: (מו) עליו שהכל. דמה דכתיב בתורה זית שמן ודבש היינו תמרים היוצא מהן דבש אבל דבש גופא זיעה בעלמא הוא ואינו בכלל פרי: (מז) על משקין היוצאין וכו'. כגון יין תפוחים וכה"ג (נג) בין א' אחרת שישלם מאליהן ובין שישלם ע"י כתישה (נד) וסחיטה ברכתן שהכל דיעה בעלמא הוא דאין נקרא משקה אלא היוצא מן הזיתים והענבים בלבד: ז' (מח) סופי ענבים. היינו (נה) ענבים הנמלחים בצפנים צימות החורף שאין מתבשלין לעולם ועושין מהם חומץ: (מט) שבישלם ושרפם וכו'. היינו שע"י שריפת החום נתבשלו ונחמיו ונאשמו לקלוקלא [רש"י מתרגם: °פירות מנושלים עם צוקער הרצה ומרוסקים (לעקוואר) °תפוא"א °דלעת °ווגבול וע"כ]

מתרגם: °פירות מנושלים עם צוקער הרצה ומרוסקים (לעקוואר) °תפוא"א °דלעת °ווגבול וע"כ

שער הציורין
(מה) תה"ד ומ"א: (מו) לבוש ומ"א וא"ר: (מז) שנה"ג וע"מ ול"ח ונ"ץ והגר"ו וכ"מ בני"ר ותה"ד: (מח) עיין בה"ל: (מט) אף דנפמ"ג נשאר מה בל"ע הוללע"ד כחנתי: (נ) מאמר מרדכי ושמת אדם בכלל נ"א: (נא) הגר"ו וח"א וכ"מ בתה"ד סי' כ"ט: (נב) עיין בני"ר וע"מ והגר"א: (נג) כן מוכח מב"י וט"ו ואם שרה הפירות נמים וקלט המים טעם הפירות יתבאר בפעם יו"ד ועיין לקמן בסמ"ח ר"ה סק"ו במ"א ובמ"ב שם: (נד) ואותן פירות שרוב אכילתן הוא ע"י סחיטה דעת הרשב"א דמברכין על מימי סחיטתן כמותן אבל לדעת הרא"ש יב"ל גווי מברך שהכל וכן פתס המהר"ק לקמן בסמ"ח ר"ה סי' ע"ש בפמ"ג והגר"א ואפשר דרק מטעם ספיקא פתס הכי דבברכה שהכל נדאי' יוצא אש"כ מלחמי שכ"כ במאמר מרדכי ונ"מ לענין דיעבד ול"ע: (נה) רש"י חולין ק"כ: (נו) מג"א:

[*] ית

הגהות ותיקונים: א' מ':

איקווי דברי הרב: א) בשו"ע הרב בסעף י' כתב ונפלו מן האילן קודם שנתבשלו.

